

Bích Câu Kỳ Ngộ

Tác Giả

Hiện nay không biết tác giả của quyển "Bích Câu Kỳ Ngộ" là ai. Truyện này kể một sự tích ở nước ta, tức là việc một người học trò tên Trần Tú Uyên gặp một nàng tiên ở đất Bích Câu, bởi thế mới đặt tên truyện là "Bích Câu Kỳ Ngộ" (sự gặp gỡ lạ lùng ở Bích Câu). Bích Câu (ngòi biếc) trước thuộc làng Yên Trạch, tổng Yên Hòa, huyện Thọ Xương, tỉnh Hà Nội; nay là phố Cát Linh. Hiện còn đền thờ Tú Uyên, bên cạnh nhà Văn Miếu, là cái di tích của câu chuyện hoang đường này.

Tác Phẩm

I. Tú Uyên gặp Giáng Kiều, về ốm tương tư (1 - 272) : Trần Tú Uyên, một người học trò nghèo, thường đi chơi những nơi thắng cảnh; một lần đến đất Bích Câu, thấy phong cảnh đẹp, bèn làm nhà ở đấy học. Một hôm, ông đi xem hội làm chay ở chùa Ngọc Hồ (tức chùa bà Ngô ở phố Sinh Từ, Hà Nội). Chiều đến, sắp về, chợt thấy bay đến trước mặt một bài thơ có ý gheo mình. Trông ra cửa Tam quan, thấy một người con gái rất đẹp. Ông bèn đi theo, đến Quảng Văn đình (nay là chợ cửa Nam Hà Nội) thì chợt người ấy biến mất. Từ đấy, Tú Uyên sinh ra ốm tương tư.

II. Tú Uyên kết duyên cùng Giáng Kiều (273 - 428) : Sau Tú Uyên đến đền Bạch Mã (nay là phố Hàng Buồm) cầu mộng. Đêm, thần bảo ông sáng hôm sau ra đợi ở Cầu đông (nay ở phố hàng đường) thì gặp người con gái ấy. Hôm sau ra đợi mãi đến chiều, chỉ gặp một ông lão bán bức tranh một tố nữ giống hệt người đã gặp hôm trước. Ông bèn mua về, treo ở nhà, cứ đến bữa ăn, dọn hai cái bát, hai đôi đũa, mời người trong tranh ăn. Một hôm, ông đi học về, thấy có mâm cơm dọn sẵn, trong bụng sinh nghi. Hôm sau, ông rình ở một chỗ, thấy người trong tranh bước ra, ông vội chạy lại hỏi, thì người ấy

nói tên mình là Giáng Kiều ở trên cung tiên xuống, xin kết duyên cùng ông. Giáng Kiều làm phép biến chỗ nhà của ông thành nguy nga tráng lệ.

III. Giáng Kiều giận Tú Uyên bỏ đi, sau lại trở về nhà (429 - 558) : Tú Uyên lấy Giáng Kiều được ba năm, thường cứ rượu chè say sưa, nàng can ngăn, ông không nghe, lại còn đánh đập. Một lần, nàng quá giận, bỏ ông biến đi. đến lúc tỉnh, ông đi tìm đâu cũng không thấy, chỉ than khóc thương tiếc. Một hôm buồn quá, ông toan tự vận; chợt nàng Giáng Kiều hiện ra, ông bèn từ tạ, hai bên đoàn tụ như xưa.

IV. Tú Uyên và Giáng Kiều lên cõi tiên (559 - 648) : Từ bấy giờ Tú Uyên đối đãi tử tế với Giáng Kiều. Sau sinh được một đứa con trai đặt tên là Chân Nhi. Nàng Giáng Kiều bèn khuyên ông nên lên cõi tiên và trao cho bùa tiên cùng thuốc tiên để ông tu luyện. Rồi một hôm sau khi dặn dò Chân Nhi ở lại cõi trần. hai vợ chồng cùng cỡi hạc bay lên cõi tiên.

Trăm Năm Cũng Một Chữ Tình

1. Mấy trăm năm một chữ tình,
Dưới trời ai kẻ lợt vành hóa nhi.
Cớ duyên ngấm lại mà suy,
Trời Nam nào có xa gì cõi Tây.

5. Tương duyên kỳ ngộ xưa nay,
Trước kia Lưu, Nguyễn, sau này Bùi, Trương.
Kìa ai mê giấc Đào Dương,
Mây mưa là chuyện hoang đường biết đâu ?

Cảnh Bích Câu

Thành Tây có cảnh Bích Câu,
10. Cỏ hoa góp lại một bầu xinh sao !
Đua chen Thu Cúc, Xuân Đào,
Lựu phun lửa hạ, Mai chào gió đông.

Xanh xanh dãy Liễu, ngàn Thông,
Cỏ lan lối mực, Rêu phong dấu tiêu.

15. Một vùng non nước đìu hiu,
Phất phơ gió trúc, dặt dìu mưa hoa.

Trần Công Tử Tú Uyên

Triều Lê đương hội thái hòa,
Có Trần công tử tên là Tú Uyên.

Phúc lành nhờ ấm xuân huyên,
20. Soi trông tài mạo kiêm tuyển kém ai.

Thông minh sẵn có tư trời,
Còn khi đồng ấu mãi vui cửa Trình.

Trải xem phong cảnh hữu tình,
Lâm toàn pha lẫn thị thành mà ưa.

25. Liền khu trùm một lầu thơ,
Lau già chắn vách, trúc thưa giữ rèm.

Thừa hư đàn suối ca chim,
Nửa song đèn sách, bốn thêm gió trăng.

Cửa chung huy hoặc đầu bằng,
30. Chứa kho vàng cúc, chất từng tiền sen.

Khắp so trong cõi ba nghìn,
Yên hà riêng nửa, lâm tuyển chia đôi.

Thú vui bốn bạn thêm vui,
Khắp trong bể thánh, đủ ngoài rừng tao.

Nỗi Buồn Tú Uyên Khi Cha Mẹ Mất

35. Thoi đưa ngày tháng sương sao,
Ngô vừa rụng lá lại đào nẩy hoa.

Trời hôm giục bóng dâu tà,
Xuân già e tuyết, huyên già ngại sương.

Não người thay ! nổi tang thương,
40. Trông vùng mây trắng ngắt đường non xanh.

Vai còn đôi gánh thâm tình,
Bầu Nhan đã sạch sành sanh còn gì !
Mấy phen hạ tới thu về,
Lọt màn nắng rõ, quanh hè tuyết xây.

45. Chiều trời lạnh ngắt hơi may,
Mai tàn trước gió, liễu gãy sau sương !
Lơ thơ nửa mái thảo đường,
Phên thêm lọt gió, vôi tường thấm mưa !

Phong quang lạ khác dấu xưa,
50. Ao tù sen rũ, rào thưa, cúc cần.

Tú Uyên Nổi Tiếng Thi Văn

Sinh từ gặp bước gian truân,
Vinh khô gọi nếm mùi Trần chút chơi.

Cùng thông dù mặc có trời,
Ngôi dần bể khổ, san với mạch sâu.

55. Lôi thôi cơm giỗ nước bầu,
Những loài yến tước biết đâu chí hồng.

Thê xưa đã nặng với lòng,
Dấu sau trắng nợ tang bồng mới thôi.

Ao nghiên giá bút thanh thơi,
60. Tây hồ tiên tích mấy nơi phẩm bình.

Thi hào dậy tiếng Phượng thành,
Vào phen Lý, Đỗ, nước danh Tô, Tào.
Ngửa nghiêng lưng túi phong tao,
Nước, non, mây, gió, chất vào còn với.

65. Châu ken chữ, gấm thêu lời,

Vàng gieo tiếng đất, hạc khơi bóng thuyền.

Đã người trong sách là duyên,

Mấy thu hạt ngọc Lam điền chưa giâm.

Lững lơ chiếc lá doanh nhâm,

70. Cầm thuyền đợi khách, ôm cầm chờ trăng.

Tú Uyên Đi Xem Hội Chùa

Ngọc Hồ có đám chay tăng,

Nức nỏ cảnh Phật, từng bừng hội Xuân.

Dập dìu tài tử giai nhân,

Ngõ ngang mã tích xa Trần thiếu ai.

75. Thưởng Xuân sinh cũng dạo chơi,

Thơ lừng lững túi, rượu với với bầu.

Mảng xem cây phạm thú mầu,

Vàng kim ô đã gác đầu non tề.

Tiệc thôi ai nấy cùng về,

80. Gió chiều lay bóng hoa lê la đà.

Bên cầu đàn lũ năm ba,

Thần tiên trước mắt ai là kẻ hay !

Sinh vừa tựa liễu nương cây,

Lá hồng đâu đã thổi bay lại gần.

85. Mắt xem mới tỏ dần dần,

Mấy dòng chữ viết ba vần bốn câu.

Trông qua lặng ngắt giờ lâu,

Ấy ai thả lá doanh câu ghẹo người.

Vừa toan họa lại mấy lời,

90. Gió hương đâu đã bay hơi nồng nàn.

Tú Uyên Gặp Mỹ Nhân

Thấy người trước cửa tam quan,

Theo sau ba bảy con hoàn nhớn nhớ.
Lạ lòng con mắt người thơ,
Hoa còn phong nhụy, trăng vừa tròn gương.

95. Rành rành xuyên ngọc thoa vàng,
Quần hồng tha thướt, y trang lượt là.
Mĩa chiều nét ngọc làn hoa,
Cá chìm đáy nước, Nhạn sa lưng trời.

Gần xem vẻ mặt thêm tươi,
100. Mùi hương thoang thoảng thơm với ít nhiều.
Làn thu lóng lánh đưa theo,
Não người nhận chút lông nheo cũng tình.
Vốn mang cái bệnh Trương sinh,
Gặp người nghiêng nước nghiêng thành biết sao ?

105. Đưa tình một nét sóng đào,
Dấu lòng sắt đá cũng xiêu, lợ người.
Nhân duyên ví chẳng tự trời,
Từ lang chưa dễ lạc vời non tiên.

Tú Uyên Đối Thoại Với Mỹ Nhân

Dù mặt lạ đã lòng quen,
110. Cả liêu đến gốc thu thiên ướm nàng :
"Quá vui nên trót sỗ sàng,
"Thử tình cho kéo bẽ bàng với hoa."
Khách rằng : "Trong hội Vô già,
"Cửa không, ngàn giấc đấy là từ bi.
115. "Gió bay những tiếng thị phi,
"Trót lầm thôi có trách gì đến ai."
Giọng kiêu nghe lọt vào tai,
Đã gần bề sắc, khôn với sóng tình.

Thưa rằng : "Chút phận thư sinh,

120. "Đền từ soi đến tấm thành với nao !

"Chi viên nữ hẹp hòi sao,

"Mở đường phương tiện chút nào được chẳng ?"

Rằng : "Đây về đạo kim thằng,

"Trăng hoa sao khéo nói năng những lời.

125. "Bến từ có hẹp chi ai,

"Dốc đem thuyền giác độ người bến mê.

"Ngán cho bên cỏi bồ đề,

"Phải đường ong bướm đi về đấy sao ?

"Đoá hoa sẵn nhạc vàng treo,

130. "Tiếng oanh chỉ để lao xao trên cành."

Lặng nghe lọt đến giọng tình,

Lòng tham quanh cả bên mình mỹ nhân.

Rằng : "Đây lầm xuống mê tân,

"Tiền duyên xin để kim thân tu đền.

135. "Ba sinh cho vẹn mười nguyên,

"Nhờ tay kim tướng, đưa duyên xích thẳng.

"Gậy linh mượn phép cao tăng,

"Phá thành sâu khổ cho bằng mới cam.

"Chày sương đợi khách cầu Lam,

140. "Phẩm tiên may bén tay phàm biết đâu.

"Nước bèo dù có duyên sau,

"Bên sông thử bắc nhịp cầu từ đây."

Tú Uyên Nghi Ngờ Khi Mỹ Nhân Biến Mất

Người còn cột gió, đợi mây,

Gót tiên khách đã trở giày làm thình.

145. Ngóng theo đến Quảng Văn Đình,

Bóng trắng trông đã trên cành lướt qua.

Mượn người thăm hỏi gần xa,

Hồng Lô Tử Các đâu mà đến đây ?

Hay là quán nước, làn mây,

150. Gió xuân thổi xuống chốn này đấy sao ?

Dám xin trở lối cho nao,

Tới non Ngọc để ai nào về a !

Ởn lòng nhắm liểu thăm hoa,

Biết đâu sắc sắc vẫn là không không

155. Thoắt thôi lẩn bóng ngàn thông,

Hương trầm còn thoảng cánh hồng đã khơi.

Xe loan gió cuốn lưng trời,

Tiên về động bích, tình rơi cõi Trần.

Ngửa trông năm thức mây vẫn,

160. Hồn chưa đến chốn non thần đã mê.

Tú Uyên Mang Bệnh Tương Tư

Lần trắng ngơ ngẩn ra về,

Đền thông khêu cạm, giấc hòe chưa nên.

Nỗi nằng canh cánh nào quên,

Vẫn còn quanh quẩn người tiên khéo là ?

165. Bướm kia vương lấy sầu hoa,

Đoạn tương tư ấy nghĩ mà buồn tênh !

Có khi gảy khúc đàn tranh,

Nước non ngao ngán ra tình hoài nhân.

Cầu hoàng tay tựa nên vẫn,

170. Tương Như lòng ấy, Văn Quân lòng nào.

Có khi mượn chén rượu đào,

Tiệc mỗi chưa cạm, ngọc dao đã đầy.

Hơi men chưa nhấp đã say,
Như xông mùi nhớ, như gây giọng tình.

175. Có khi ngồi suốt năm canh,
Mỡ quên điểm nguyệt, chuông kênh nện sương.

Chói tai những tiếng đoạn trường,
Lửa tình dễ nguội, sông Tương khôn hàn.

Có đêm ngắm bóng trăng tàn,
180. Tiếng quên hót sớm, trận nhàn bay khuya.

Ngổn ngang cảnh nợ tình kia,
Nỗi riêng, riêng biết, dãi dề với ai !
Vui xuân chung cảnh một trời,
Sầu xuân riêng nặng một người tương tư.

185. Lòng yêu tay tả nên thơ,
Mảnh tình phong với mảnh tờ đưa theo.

Ả Hằng ví nặng lòng yêu,
Rẽ mây mở lối tình chiều cho nao !

Hỏi cho giáp mặt hoa đào,
190. Vườn xuân chẳng lẽ ngăn rào mãi ru !

Hà Sinh Đến Thăm, Tú Uyên Kể Rõ Sự Tình

Đồng song có gã họ Hà,
Uớm tình mới hỏi lân la gót đầu.
Cớ sao chuốc náo mua sầu,
Bữa thường ngao ngán như màu nhớ ai ?

195. Bấy nay vắng vẻ thư trai,
Vóc sương nghe đã kém vài bốn phân.
Nguồn cơn ngộ với cố nhân,
Họa may sẽ giúp được phần nào chẳng ?
Điều đâu thực khéo như rằng,

200. Nói vào hợp ý, khôn bưng lòng người.

Song mà tình chẳng riêng ai,
Bệnh tương tư có trải mùi mối hay.
Người ngu đáng thánh xưa nay,
Tình chung chẳng ở vòng này hay sao ?

205. Nói dù nghe cũng thế nào,
Lặng dù, nghe cũng nao nao chẳng đành.

Bệnh căn khôn lẽ dấu quanh,
Cầm tay mới kể định ninh mọi điều.

Nói bao nhiêu, tưởng bấy nhiêu,

210. Ghê cho sắc ngọc dễ xiêu lòng vàng.

Những là tiếc phấn say hương,
Nên vò lưới nhện mà vương tơ tằm.
Sầu dường bể, khắc như năm,
Xương mai chịu được mấy lăm mà gãy !

215. Nghìn xưa âu cũng thế này,

Gánh sầu san sẻ ai đầy ai vơi ?

Lạ cho cái giống hương trời,
Biết năm biết thuở, biết đời nào quên.

Hà Sinh Nhắc Chuyện Lê Thánh Tông Gặp Tiên

Hà nghe nói hết căn nguyên,

220. Nghĩ xem chuyện ấy quả nhiên rằng kỳ.

Chẳng thần nữ, cũng tiên phi,
Duyên xưa còn có chút gì hay không.

Lá hồng ra mối chỉ hồng,
Nước bèo kia cũng tương phùng có phen.

225. Ngọc Liên nghe có Hóa Tiên,

Thánh Tông thuở trước qua miền ấy chơi.

Lầu chuông bỗng gặp một người,
Ngâm câu thần kệ, vịnh bài quốc âm.

Ngự khen tú khẩu cảm tâm,
230. Mến riêng vì sắc, yêu thâm vì thơ.

Rước về rắp gạn tóc tơ,
Gót tiên bỗng thoát bao giờ còn đâu ?

Mười lăm năm nợ chưa lâu,
Còn di tích đó là lầu Vọng Tiên.

235. Lạ tai nghe những chẳng tin,
Thử coi cho thấy nhỡn tiền mà ghê.

Nhận ra trong lá thơ đề,
Bút tiên chi để điểm mê lòng phàm.

Những là én bắc nhận nam,
240. Cánh hoa mặt nước dễ làm sao đây ?

Tuy rằng cách trở đông tây,
Dẫu xa, xa cũng có ngày gần nơi.
Gác xuân cách mấy dặm khơi,
Nhân duyên đành để gió trời thổi đưa.

Hà Sinh Khuyên Không Nên Mơ Tưởng

245. Hà rằng : "Hương lửa duyên xưa,
"Có khi tình trước còn chờ hội sau.

"Đành rằng kỳ ngộ nan cầu,
"Biết đâu non thẳm doanh sâu mà tìm.

"Biết đâu nhẩn cá gửi chim,
250. "Vớt trăng dưới nước, mò kim trong doanh.

"Biết đâu ả Tố, nàng Quỳnh,
"Cớ chi nhớ quẩn sầu quanh khéo là.
"Chuồn mua lấy nợ phong hoa,

"Mối tơ phớ mặc trắng già phải nao !

255. "Xuân sang xuân đã già nào,

"Chờ sau mai nở thì đào chẳng lâu."

Vắt tay ngẫm nghĩ xưa sau,

Như ai cất hản gánh sầu thoảng không.

Nói cười tươi tắn thông dong,

260. Đổi lòng phong nguyệt ra lòng vân thiên.

Thôi mong khách, lại chờ tin,

Thư hồng ngày mỗi, chẵn uyên đêm dài.

Bâng khuâng một mối viễn hoài,

Khi trong sân tuyết, khi ngoài trời tây.

265. Ngày thường ngắm cảnh am mây,

Người buồn xui cả cỏ cây cũng buồn.

Còn trời, còn nước, còn non,

Mây xanh nước biếc vẫn còn như xưa.

Hoa đào còn đó trở trơ,

270. Mà người năm ngoái bây giờ là đâu ?

Vù vù gió thổi rèm lau,

Càng như chất mối tơ sầu vào thêm.

Tú Uyên Xem Bói Và Năm Mộng

Chạnh đâu nhớ chuyện bốc tiêm,

Tới đền Bạch Mã, giải niêm cầu duyên.

275. Khấn rồi ra góc tây hiên,

Nén hương tắt đỏ, ngọn đèn nhỏ to.

Bóng trắng vừa xế cànhtngô,

Giấc hòe dịu dịu, chẵn cù êm êm.

Thấy người cao mũ rộng xiêm,

280. Tay cầm thiết bả, trang nghiêm khác vời.

Trước sân sang sảng dạy lời,
Rằng : "Mai sớm đợi ta ngoài sông Tô.

"Lọ là Oanh Yến hẹn hò,
"Cầu Đông sẵn lối, cầu Ô đó mà !"

285. Vội mừng chợt tỉnh giấc hoa,
Sao vừa nhàn nhạt, trời vừa eo eo.

Lòng yêu phải bước chân theo,
Xăm xăm ra đó vắng teo thấy gì.

Nước trong vắt, cỏ xanh rì,

290. Thạch Kiều thấy đó giai kỳ nào đâu ?

Gặp Người Bán Tranh, Tú Uyên Mua Về Treo

Trông mong đã suốt giờ lâu,
Ôm cây mãi thế, ra màu cũng quê.

Chán chiều thơ thẩn ra về,
Xem tình dở tỉnh dở mê nực cười.

295. Bỗng may lại gặp một người,
Tay mang tranh vẽ, gót dời đường hoa.

Liền tay xin lĩnh xem qua,
Truyền thần một tượng Tố Nga rành rành.

Dịu dàng vẽ đậm màu thanh,
300. Như người gặp Quảng Văn Đình ngày xưa.

Càng nhìn nét bút càng ưa,
Chàng Vương dấu mặc bao giờ cho nên.

Mua về treo chốn thư hiên,
Như ai đem ngọc giải phiền lại cho.

Tú Uyên với bức tranh Tố Nữ

305. Mưa hoa khép cánh song hồ,
Sớm khuya với bức họa đồ làm đôi.

Mâm chung một, đĩa thêm hai,
Thơ trao dưới nguyệt, rượu mời trước hoa.

Tưởng gần thôi lại nghĩ xa,
310. Có khi hình ảnh cũng là phát phu.
Êm trời vừa tiết trăng thu,
Ngàn sương rắc bạc, lá khô rụng vàng.
Chiều thu như gợi tấm thương,
Lòng người trông xuống sông Tương mơ hình.

315. Kề bên năn nỉ bày tình,
Nỗi nhà thuở trước, nỗi mình ngày xưa.
Từ phen giáp mặt đến giờ,
Những là ngày tưởng đêm mơ đã chồn.
Ấy ai điểm phấn tô son,

320. Để ai ruột héo, gan mòn vì ai ?
Buồn đào nửa bước chẳng rời,
Ngành vàng đổi được trận cười ấy chẳng ?
Rày xin bẻ khoá cung trăng,
Vén mây mở mặt chị Hằng, chút nao!

325. Chợt trông mấp máy miệng đào,
Mặt hoa hớn hở dường chào Chúa đông.

Tố Nữ Trong Tranh Hiện Thành Người Thực

Cho hay tình cũng là chung,
Khách tiên chưa dễ qua vòng ái ân !
Một khi ra việc tràng văn,
330. Trở về đã thấy bát trân sẵn sàng.
So xem phong vị khác thường,
Mùi hoa sức nức, mùi hương ngạt ngào.
Bếp trời sẵn đấy hay sao ?

Của đâu thấy lạ, lòng nào chẳng nghi ?

335. Rạng mai cứ buổi ra đi,

Liệu chừng thoát trở lại nhà thử coi.

Sẩy đâu thấy sự lạ đời :

Trong tranh sao có bóng người vào ra ?

Nhơn nhơn mây liễu mặt hoa,

340. Này người khi trước, đâu mà đến đây ?

Tú Uyên Cùng Giáng Kiều Chuyện Trò

Nàng đương trang điểm nào hay,

Cửa ngoài sẽ hé cánh mây bước vào.

Vội vàng đánh tiếng ra chào,

Bên mừng, bên lệ, xiết bao là tình !

345. Rằng : "Bấy lâu một chữ tình,

"Gặp đây xin tỏ tính danh cho tường."

Nàng rằng : "Bồ liễu phận thường,

"Vì mang má phấn, nên vương tơ điều.

"Vốn xưa thiếp khách thanh tiêu,

350. "Tiên thù là hiệu, Giáng Kiều là tên.

"Ba sinh đã nặng vì duyên,

"Đem thân liễu yếu, kết nguyên đào thơ.

"Nhân duyên đã định ngày xưa,

"Tơ trắng xe đến bây giờ mới thân.

355. "Cũng là nhờ đức tiên quân,

"Đóa hoa biết mặt chúa xuân từ rày."

Sinh rằng : "Trong bấy lâu nay,

"Nhấp sâu, gối muộn, có ngày nào ngời !

"Đã rằng : Tác hợp duyên trời,

360. "Làm chi cho vẫn lòng người lăm nau ?"

Nàng rằng : "Xin quyết gieo cầu,
"Tắm son thề với trên đầu xanh xanh.

"Dám đầu học thói yến oanh,
"Mặn tình trăng gió, nhạt tình lửa hương.

365. "Gieo thoi trước đã dở dang.

"Sau nên nát đá phai vàng như chơi.

"Mái Tây còn để tiếng đời,
"Treo gương kim cổ cho người soi chung.

"Lạ chi hoa với gió đông,

370. "Tiếc hương, vả cũng nể lòng chim xanh.

"Một mai mưa gió bất tình,

"Vóc tàn, nên để yến oanh hững hờ.

"Nghĩ trong thân phận yếu thơ,

"Làm chi để tiếng sờ sờ lại sau ?"

Giáng Kiều Dùng Phép Tiên Biến Hóa

375. Nói thôi rút chiếc trâm đầu,
Biến hình liền thấy đôi hầu theo ra.

Tưng bừng sắm sửa tiệc hoa,
Bình trâm đưa khói, chén hà đậm hương.

Giọng tình sánh với quỳnh tương,

380. Giả say sinh mới toan đường lần khân.

Thưa rằng : "Túc trái tiền nhân,
"Không dưng dễ xuống cõi Trần làm chi.

"Song còn mấy bạn tương tri,

"Bấy lâu chưa có chút gì là đâu.

385. "Trước xin từ biệt cùng nhau,

"Chữ duyên này trở về sau còn dài."

Nghe lời nói cũng êm tai,

Chiu lòng chi nữ ép nài mưa mây.

Trước sân mừng cuộc tỉnh say,

390. Tiếng vui đái nguyệt, tiệc bày đối hoa.

Bóng mây bỗng kéo quanh nhà,

Thảo am thoát đã đổi ra lâu đài.

Tường quang sáng một góc trời,

Nhỏn nhớ áo, mũ, xiêm, hài, biết bao !

395. Người yếu điệu, khách thanh tao,

Mỗi người một vẻ, ai nào kém ai.

Lả lơi bên nói bên cười,

Bên mừng cố hữu, bên mời tân lang.

Đong đưa khoe thắm đua vàng,

400. Vũ y thấp thoáng, Nghê thường thiết tha.

Tú Uyên Cùng Giáng Kiều Kết Duyên

Yến tân chuốc chén năm ba,

Người còn vui tiệc, khách đà cáo say.

Kẻ ra nường bánh xe mây,

Người vào trong gấm vui vầy bạn loan.

405. Lả lơi cười với hoa nhan,

Trải chăn thúy vũ, buồng màn phù dung.

Phòng tiên dàu dặt chén đồng,

Rèm tương giủ thấp, trướng hồng treo cao.

Ngấn ngơ hé cửa động đào,

410. Mây tung bể ái, mưa rào sông ân.

Mấy vàng đổi được khắc xuân,

Xưa nay tài tử, giai nhân lạ gì ?

Cho hay thiên tải giai kỳ,

Trăng già xe đã phải thì đào non.

415. Cũng là một một tơ son,
Năm trăm năm cũng vương tròn từ đây.
Đàn cầm từ thuở bén dây,
Khi đầm thắm đã, bỏ ngày nhớ nhung !
Khi gió mát, lúc trăng trong,
420. Bầu tiên chuốc rượu, tơ đồng nổi dây.
Khi tuyết xuống, lúc hương bay,
Câu thơ trên gác, bàn vầy bên bình.
Tài hoa quốc sắc khuynh thành,
Cầm, kỳ, thi, tửu, đủ vành Trần duyên.
425. Người tao nhã, khách thuyền quyên,
Phong, hoa, tuyết, nguyệt, là tiên trên đời.
Nhà lan sum họp ban mai,
Đã trong tần tảo, lại ngoài ty ca.

Giáng Kiều Can Không Nổi Tú Uyên Say Rượu

Dần dần năm đã kể ba,
430. Hạnh và độ thắm, Liễu và phần son.
Duyên ai tính đã vương tròn,
Nào hay chút nợ trước còn dở dang.
Trần Sinh từ thuở gặp nàng,
Vui vầy mê mãi nên càng quá xửa.
435. Một ngày say mấy canh thừa,
Khuyên can nàng mới ngỏ thưa ít nhiều.
Rằng : "Xin gửi một hai điều,
"Thân trăm năm nữ bỏ liều thế ư !
"Thiếu gì những chuyện ngày xưa,
440. "Còn bia miệng đó trơ trơ chưa mòn !
"Ấy ai dối gót bên non,

"Bóng trăng Thái Thạch là hồn ai say !

"Vị còn lằm trước chưa hay,

"Thì đem gương ấy sau này mà soi."

Giáng Kiều Bị Ngược Đãi, Giận Bực Bỏ Đi

445. Ngán thay khuyên nhủ đến lời,

Nước kia dội đá có mùi gì đâu.

Thôi ngày trọn, lại đêm thâu,

Cạn chung Lý Bạch, nghiêng bầu Lưu Linh.

Ma men quanh quẩn bên mình,

450. Cho đàn trẽ phím, cho bình nhật hương.

Mãi mê say tỉnh tâm trường,

Liệu bài nàng lại tìm đường van lơn.

Trái tai vả lại ngứa gan,

Đang tay nỡ dập hoa tàn tả tơi.

455. Dây đồng đứt hẳn làm đôi,

Cánh bèo theo ngọn nước trôi cũng rầu !

Nàng càng tằm tả tuôn châu,

Ngán nhân tình khéo ra màu thắm phai.

Rằng : "Thôi, tôi đã quá lời,

460. "Xui lòng nghĩ lại một hai kẻ mà..."

Sinh đang vui chén la đà,

Vẫn vợ tính quỷ hồn ma biết gì.

Nói thôi, nói cũng chi chi,

Nghe ra tiếng nặng như chì, giọng say !

465. Nàng rằng : "Duyên nợ bấy nay,

"Thương ôi nước đổ bốc đầy được đâu.

"Tiếc cho nỗi vợ chồng Ngâu,

"Doanh thu nên để bắc cầu mấy phen !

"Sá chi nữa, cái hoa hèn,
470. "Nghĩ làm chi nữa cái duyên cũ càng.
"Đã lòng rẻ thúy chia hương,
"Đành lòng rẫy ngọc, ruộng vàng thì vâng.
"Thôi thôi, thôi cũng cầm bằng,
"Tơ hồng phó trả bà trắng cho rồi."
475. Lạ rồi, đứng lại sân ngoài,
Bên bàn say tỉnh mặc người ngồi trơ.

Sau Khi Tỉnh Ra, Tú Uyên Hối Hận

Sinh còn đương cuộc nào ngờ,
Tỉnh dần dần lại, bây giờ biết sao ?
Biết phương nào, biết chước nào,
480. Có chẳng còn lúc chiêm bao họa là !
Non thần mấy dặm đường xa,
Khói mây man mác dễ mà hỏi, vay !
Cát vàng bụi bạc xa bay,
Mây trên mặt đất, non xây chân trời.
485. Ngất chừng bề thăm doanh khới,
Đường xa bao ngả tình dài bấy nhiêu.
Buồn trông quăng vắng đường queo,
Gió lay nhẹ lá, sương gieo nặng cành.
Buồn trông cửa bể mộng mênh,
490. Con thuyền thấp thoáng cuối ghềnh ngổn ngang.
Buồn trông cuối phố hàng đường,
Cánh hồng man mác, hạt sương đầm đìa.
Buồn trông theo giải Tô Khê,
Chim kêu bụi rậm, Trâu về đồng không.
495. Cảnh buồn như giục tấm lòng,

Lại thêm vắn vít mấy vòng tơ vương.

Ấy ai phải vía chàng Trương,

Non tiên cách một bước đường nên xa.

Hay là lỗi sổ Hằng Nga,

500. Đêm đông vò võ bóng tà sao thưa.

Nghĩ tình nên những ngẩn ngơ,

Ai lên đường ấy, ai chờ đợi ai ?

Dần dần trăng tối gió may,

Nghĩ sao cho xiết sự đời phôi pha !

505. Trêu người chi bấy trăng già,

Xe dây mỏng mảnh ỡm ờ mà chơi.

Cho nên cách trở đôi nơi,

Hoa trôi cửa động, nước xuôi cội Trần.

Nghĩ riêng, riêng những ăn năn,

510. Phấn Hồ, còn đó, tinh thần nào đâu ?

Càng thêm ngao ngán trăm chiều,

Giấc nào nào nhấp, bữa nào nào ngon.

Xác ve ngày một héo mòn,

Xác gan con vượn, mơ hồn cái quyền.

515. Tả lòng tay thảo mười thiên,

Mấy câu mấy chữ, mấy nghìn câu rơi.

Hà Sinh Khuyên Giải Tú Uyên

Hà Sinh phải buổi sáng chơi,

Xót tình khế hữu liêu bài giải khuyên :

"Biết đâu rằng quỉ rằng tiên,

520. "Một may một rủi thôi phiến não chi.

"Dù tiên duyên đã mãn kỳ,

"Chờ cho duyên hợp châu về mòn hơi !

"Hãy xin gắng gượng làm tươi,
"Gánh sầu trút cả cho người phải nao !

525. "Lỡ ra khi đến thế nào,
"Mà cho mắt tục trông vào sao nên."
Rằng : "Xưa trót đã nặng nguyên,
"Phải đem vàng đá mà đền mới xuôi.

"Cũng đành cho thế gian cười,
530. "Còn hơn cam phụ với người tri âm.
"Duyên xưa âu chẳng se lằm,
"Bao giờ kéo hết tơ tầm mà hay !
"Công đâu nghĩ mượn lo vay,
"Dầu mòn bia đá khôn lay tác lòng."

535. Xem chiều nói cũng như không,
Hà Sinh ra ý sượng sùng cáo lui.

Tú Uyên Toan Tự Ái, Giáng Kiều Bổng Hiện Về

Khách đà về chốn tây trai,
Một mình một bóng đứng ngồi sao yên.
Quyết tìm khắp nước non tiên,

540. Đem duyên giai lão đính nguyên lai sinh.

Giải là giũ sẵn bên mình,
Cũng liều trắng nợ, trần tình thử xem !

Gió hương đâu bỗng lai rèm,
Bóng hoa đâu đã trước thềm lả lơi.

545. Đương khi rằng một rằng hai,

Sịch hài nàng đã tới nơi bao giờ !

Mặt trông mặt, hãy ngẩn ngơ,
Nào hay đã tỉnh còn ngờ rằng mê.

May sao may khéo đi về,

550. Chậm chân chút nữa còn gì là ai !

Mắt nhìn chung cả con người,
Bên lòng mừng tủi, bên lời hợp tan,
Sinh rằng : "Từ vắng phương nhan.
"Lòng theo trăng, bể, mây ngàn thiếu đầu.

555. "Quản bao bể rộng sông sâu,

"Đã toan quên cả cái cầu tư sinh.

"Dám đâu riêng phụ với tình,

"Dưới vàng có đất, trên xanh có trời.

"Kể chi những sự đã rồi,

560. "Sắt son ghi tạc một lời từ đây."

Thưa rằng : "Cầm đã bén dây,

"Có tri âm đó, cuốn dây sao đành.

"Cũng công hương lửa ba sinh,

"Nguồn ân chưa cạn, sóng tình còn xao."

565. Đình ninh gắn bó tất giao,

Trước sau nối gót trưởng đào song song.

Vườn xuân hoa đã quen ong,

Từng xa xôi lắm, lại nồng nàn thêm.

Mấy thu gối ấm chăn êm,

570. Cửa cài then nghĩa, phòng niêm khóa tình.

Vợ Chồng Tú Uyên Sinh Chân Nhi

Trên đào vừa thấy tinh oanh,

Gốc giao sớm đã nổi cành Quế Yên.

Chân Nhi rơi chút dấu tiên,

Một mai dành để dãi truyền thi thư.

575. Sinh càng chăm chút sớm trưa,

Cá mong rẽ sóng, rồng chờ tung mây.

Giáng Kiều Khuyên Tú Uyên Tòng Tiên

Đường trời chưa mỗi cánh bay,
Thung dung nàng lại giải bày một hai.

Rằng : "Coi cho thấu sự đời,

580. "Giam danh khóa lợi, những người thế gian.

"Trời thu mây hợp, lại tan,
"Ngày xuân hoa nở, hoa tàn mấy năm.

"Gẫm trong tám, chín mươi năm,

"Bóng câu cửa sổ, dễ cầm mãi ru !

585. "Thịt xương gửi đám Diêm Phù,
"Sinh sinh hóa hóa trong lò hồng quân.

"Đố ai vượt khỏi lòng Trần,

"Sông mê chìm nổi, thế nhân đã đầy.

"Anh hùng những mặt xưa nay,

590. "Trăm năm nát vớt cỏ cây cũng là.

"Dần dần tháng trọn ngày qua,

"Má hồng mấy chốc đã ra bạc đầu.

"Thôn hoang mấy năm cổ khô,

"Ấy nền Đồng Tước, hay lầu Nhạc Dương.

595. "Chưa đầy một cuộc tang thương,

"Non đồng cũng lở, núi vàng cũng nghiêng.

"Sao bằng ngày tháng cung tiên,

"Vui chung tám cõi, xuân riêng bốn mùa.

"Dọc ngang bốn bể, năm hồ,

600. "Khấp trong ba cõi chín châu mặc dầu.

"Ra vào kim khuyết quỳnh lâu,

"Treo tranh yên thủy, giắt bầu kiên khôn.

"Đi về tuyết điểm hoa thôn,

"Thông rên nhịp phách, suốt tuần ngón đàn.

605. "Một này trong thú thanh nhàn,

"Mấy trăm mướn cảnh nhân hoàn độ sao !

"Khuyên chàng sớm nghĩ lấy nao,

"Gà lồng, hạc nội, bên nào là hơn ?"

Giáng Kiều Thuyết Pháp, Tú Uyên Tỉnh Ngộ

Mảnh riêng sinh những bàng hoàng,

610. Tuy say cõi tĩnh, chưa tan lòng phàm.

Trót xưa túi sách con gươm,

Ví ta Sào, Hứa, ai làm Y, Chu ?

Thưa rằng : "Đã tiếng trượng phu,

"Sự đời vinh nhục chi cho bận lòng.

615. "Ví ham nghìn tứ, muôn chung,

"Con chim bay mãi cũng trong khuôn trời.

"Làm chi cho bạn tiên cười,

"Ai vui viên hạc, ai vui yên hà.

"Vẫn vợ trong đám phồn hoa,

620. "Ba mươi sáu động, ai là chủ nhân ?"

Sinh nghe tỉnh chuyện tiền nhân,

Rửa dần bụi tục, tỏ dần lối mê.

Rằng : "Xưa Hoàng Đế, An Kỳ,

"Nào phương thoát hóa tu từ sao đây ?"

625. Nàng rằng : "Thiên đạo nhiệm thay,

"Kiều, Tùng xưa cũng thế này chứ sao !

"Vả chàng dự bậc thanh tao,

"Mà xem trong sổ Tiên Tào có tên.

"Học sao cho hết chân truyền,

630. "Tu sao cho hết tinh huyền thì tu."

Nhận Tiên Phù, Hai Người Cối Hạc Lên Tiên

Tay trao một đạo tiên phù,
Một phương hỏa tảo, một lò kim đan.

Đường tu sẵn cách khảo bàn,
Rượu Sen thấm giọng, Trà Lan thơm lòng.

635. Dẫn theo gió liễu, trăng đồng,
Thân phàm như chấp cánh lông nhẹ nhàng.

Đương khi lốt trắng điểm vàng,
Tỉnh say Vương Mẫu, mơ màng Lão Quân.

Mây đưa năm sắc tường vân,
640. Hạc đầu đôi chiếc, trước sân đón người.

Dang tay cối hạc cả cười,
Nhủ Chân Nhi lại nói lời thề xưa :

"Còn kỳ dậy gió tuôn mưa,
"Mai sau gặp gỡ bấy giờ sẽ hay !"

645. Nói rồi thẳng rẽ đường mây,
Trông theo cánh hạc về tây tuyệt vời.

Bồng lai riêng một bầu trời,
Màn hoa, cầu đá, mấy nơi thiên thành.

Hết